Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
JEANA RICHARDA DE LA TOURA
przedstawiona w dniu 8 października 2020 r.[1]

Sprawa C-221/19

AV
przy udziale
Pomorskiego Wydziału Zamiejscowego Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Sąd Okręgowy w Gdańsku (Polska)]

Odesłanie prejudycjalne – Współpraca wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych – Decyzja ramowa 2008/909/WSiSW – Artykuł 8 ust. 2–4, art. 17 ust. 1 i art. 19 – Uwzględnienie w toku postępowania o wydanie wyroku łącznego wyroku skazującego zapadłego w innym państwie członkowskim, przekazanego do wykonania w państwie członkowskim, w którym wyrok łączny zostanie wydany – Decyzja ramowa 2008/675/WSiSW – Zakres stosowania – Artykuł 3 ust. 3 – Uwzględnienie uprzednich wyroków skazujących naruszające te wyroki

I. Wprowadzenie

1. Rozpatrywany wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 3 ust. 3 decyzji ramowej Rady 2008/675/WSiSW z dnia 24 lipca 2008 r. w sprawie uwzględniania w nowym postępowaniu karnym wyroków skazujących zapadłych w państwach członkowskich Unii Europejskiej[2], a także art. 8 ust. 2–4, art. 17 ust. 1 i art. 19 decyzji ramowej Rady 2008/909/WSiSW z dnia 27 listopada 2008 r. o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania do wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności lub inny środek polegający na pozbawieniu wolności – w celu wykonania tych wyroków w Unii Europejskiej[3], zmienionej decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r.[4].

2. Wniosek ten został złożony w ramach postępowania przed Sądem Okręgowym w Gdańsku (Polska), mającego na celu wydanie przez ów sąd wobec AV wyroku łącznego obejmującego w szczególności karę pozbawienia wolności orzeczoną przez sąd innego państwa członkowskiego, a wykonywaną w Polsce.

3. Postępowanie o wydanie wyroku łącznego umożliwia orzeczenie kary łącznej na podstawie kilku kar orzeczonych w kilku wyrokach skazujących. W sytuacji gdy takie wyroki pochodzą od sądów różnych państw członkowskich, prowadzenie postępowania o wydanie wyroku łącznego budzi wątpliwości co do jego zgodności z decyzjami ramowymi 2008/675 i 2008/909.

1 Język oryginału: francuski.

2 Dz.U. 2008, L 220, s. 32.

3 Dz.U. 2008, L 327, s. 27.

4 Dz.U. 2009, L 81, s. 24, zwana dalej „decyzją ramową 2008/909”.

4. Sprawa ta daje Trybunałowi sposobność uściślenia relacji między przepisami ustanowionymi w tych dwóch decyzjach ramowych. Dokładniej rzecz ujmując, będzie chodziło o ustalenie, czy uprzedni wyrok skazujący zapadły w jednym państwie członkowskim można uwzględnić w ramach postępowania o wydanie wyroku łącznego, takiego jak postępowanie główne, jeśli ów uprzedni wyrok skazujący przekazano do wykonania w państwie członkowskim, w którym ma być wydany wyrok łączny.

5. W niniejszej opinii zaproponuję, aby Trybunał orzekł, iż art. 3 ust. 3 decyzji ramowej 2008/675 w świetle motywu 14 tej decyzji ramowej należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on co do zasady na przeszkodzie temu, by sąd państwa członkowskiego uwzględnił w toku nowego postępowania karnego stanowiącego postępowanie o wydanie wyroku łącznego, takiego jak postępowanie główne, uprzedni wyrok skazujący wydany przez sąd innego państwa członkowskiego, przekazany do wykonania w państwie członkowskim, w którym toczy się to postępowanie, zgodnie z przepisami przewidzianymi w decyzji ramowej 2008/909. Do sądu, przed którym toczy się postępowanie o wydanie wyroku łącznego, należy natomiast sprawdzenie w ramach badania indywidualnego przypadku, w zależności od konkretnej sytuacji, czy takie postępowanie nie skutkuje naruszeniem, uchyleniem lub rewizją w państwie członkowskim, w którym toczy się wspomniane postępowanie, tych uprzednich wyroków skazujących lub jakichkolwiek decyzji związanych z ich wykonaniem. W szczególności przeprowadzenie postępowania o wydanie wyroku łącznego nie może prowadzić ani do nałożenia kary łącznej niższej od pierwotnej kary wynikającej z wyroku skazującego wydanego przez sąd innego państwa członkowskiego, ani do uchylenia skutków tego wyroku.

6. Zasugeruję również, aby Trybunał orzekł, iż art. 8, art. 17 ust. 1 i art. 19 decyzji ramowej 2008/909 należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie prowadzeniu w państwie członkowskim postępowania o wydanie wyroku łącznego, takiego jak postępowanie główne, pod warunkiem przestrzegania ciążącego na właściwym organie wykonującego państwa członkowskiego zasadniczego obowiązku uznania wyroku, który został mu przekazany, i wykonania kary, której czas trwania i rodzaj odpowiadają czasowi trwania i rodzajowi kary przewidzianej w wyroku zapadłym w wydającym państwie członkowskim. Dostosowanie czasu trwania lub rodzaju pierwotnej kary będącej przedmiotem postępowania o wydanie wyroku łącznego byłoby w razie potrzeby możliwe przed wydaniem takiego wyroku wyłącznie w rygorystycznych granicach przewidzianych w art. 8 ust. 2–4 tej decyzji ramowej.

II. Ramy prawne

A. Prawo Unii

1. Decyzja ramowa 2008/675

7. Motywy 2, 3, 6, 7 i 14 decyzji ramowej 2008/675 mają następujące brzmienie:

„(2) W dniu 29 listopada 2000 r. Rada przyjęła, zgodnie z konkluzjami z posiedzenia Rady Europejskiej w Tampere, program działań mający na celu wprowadzenie w życie zasady wzajemnego uznawania orzeczeń w sprawach karnych […], przewidujący »przyjęcie co najmniej jednego instrumentu prawnego ustanawiającego zasadę, zgodnie z którą sąd jednego z państw członkowskich musi mieć możliwość uwzględniania prawomocnych wyroków karnych zapadłych w sądach innych państw członkowskich – w celu oceny uprzedniej karalności sprawcy i ewentualnego stwierdzenia ponownego popełnienia przez niego przestępstwa oraz w celu określenia rodzaju kary i zasad jej wykonywania«.

(3) Celem niniejszej decyzji ramowej jest nałożenie na państwa członkowskie minimalnego obowiązku uwzględniania wyroków skazujących zapadłych w innych państwach członkowskich […].

[…]

(6) W odróżnieniu od innych instrumentów celem niniejszej decyzji ramowej nie jest wykonywanie w jednym państwie członkowskim orzeczeń sądowych wydanych w innych państwach członkowskich, lecz umożliwienie wiązania skutków z uprzednimi wyrokami skazującymi zapadłymi w jednym państwie członkowskim w toku nowego postępowania karnego w innym państwie członkowskim w zakresie, w jakim na mocy prawa krajowego tego drugiego państwa członkowskiego uwzględnia się uprzednie krajowe wyroki skazujące.

Niniejsza decyzja ramowa nie przewiduje zatem obowiązku uwzględniania takich uprzednich wyroków skazujących na przykład w przypadkach, gdy informacje uzyskane na mocy obowiązujących instrumentów nie są wystarczające, gdy niemożliwe byłoby wydanie krajowego wyroku skazującego za czyn, w związku z którym zapadł uprzedni wyrok skazujący, lub gdy uprzednio orzeczona kara jest nieznana w krajowym systemie prawnym.

(7) Skutki wyroku skazującego zapadłego w innym państwie członkowskim powinny być na etapie przygotowawczym, sądowym i wykonawczym postępowania karnego równoważne skutkom orzeczenia krajowego.

[…]

(14) Naruszenie wyroku lub jego wykonania ma miejsce między innymi wtedy, gdy zgodnie z prawem krajowym drugiego państwa członkowskiego kara nałożona uprzednim wyrokiem zostaje zaliczona na poczet innej kary lub włączona do innej kary, która ma być następnie w skuteczny sposób wykonana, w zakresie, w jakim pierwszy wyrok nie został jeszcze wykonany lub w jakim jego wykonanie nie zostało przekazane drugiemu państwu członkowskiemu”.

8. Zgodnie z art. 1 ust. 1 decyzji ramowej 2008/675 „ma [ona] na celu określenie warunków, zgodnie z którymi w postępowaniu karnym prowadzonym przeciwko danej osobie w jednym z państw członkowskich uwzględniane są uprzednie wyroki skazujące dotyczące innych zdarzeń, zapadłe wobec tej samej osoby w innych państwach członkowskich”.

9. Artykuł 3 tej decyzji ramowej, zatytułowany „Uwzględnianie w nowym postępowaniu karnym wyroku skazującego zapadłego w innym państwie członkowskim”, ma następujące brzmienie:

„1. Każde państwo członkowskie dopilnowuje, by w postępowaniu karnym prowadzonym przeciwko danej osobie uwzględnione zostały uprzednie wyroki skazujące, zapadłe wobec tej samej osoby w innych państwach członkowskich i dotyczące innych zdarzeń – które to wyroki są znane dzięki stosownym instrumentom wzajemnej pomocy prawnej lub instrumentom wymiany informacji pochodzących z rejestrów karnych – w zakresie, w jakim zgodnie z prawem krajowym uwzględniane są uprzednie krajowe wyroki skazujące, oraz by wiązały się z nimi skutki prawne równoważne skutkom wiążącym się z uprzednimi krajowymi wyrokami skazującymi.

2. Przepisy ust. 1 mają zastosowanie do postępowania przygotowawczego, sądowego i wykonawczego, w szczególności w odniesieniu do mających zastosowanie przepisów postępowania, w tym przepisów dotyczących zatrzymania, kwalifikacji przestępstwa, rodzaju i wymiaru kary oraz przepisów dotyczących wykonania orzeczenia.

3. Uwzględnienie uprzednich wyroków skazujących zapadłych w innych państwach członkowskich, przewidziane w ust. 1, nie skutkuje naruszeniem, uchyleniem ani rewizją ze strony państwa członkowskiego prowadzącego nowe postępowanie uprzednich wyroków skazujących ani jakichkolwiek decyzji związanych z ich wykonaniem.

4. Zgodnie z ust. 3 przepisy ust. 1 nie mają zastosowania w zakresie, w jakim uwzględnienie uprzedniego wyroku skazującego – gdyby był on krajowym wyrokiem skazującym, który zapadł w państwie członkowskim prowadzącym nowe postępowanie – skutkowałoby, zgodnie z prawem krajowym tego państwa członkowskiego, naruszeniem, uchyleniem lub rewizją uprzedniego wyroku skazującego lub jakichkolwiek decyzji związanych z jego wykonaniem.

5. Jeżeli przestępstwo, w którego sprawie toczy się nowe postępowanie, zostało popełnione, zanim zapadł uprzedni wyrok skazujący lub zanim został on w pełni wykonany, ust. 1 i 2 nie skutkują zobowiązaniem państw członkowskich do stosowania przepisów krajowych dotyczących wydawania wyroków, których zastosowanie do zagranicznych wyroków skazujących skutkowałoby ograniczeniem dla sędziego przy wydawaniu wyroku w nowym postępowaniu.

Państwa członkowskie dopilnowują jednak, by ich sądy mogły w inny sposób uwzględniać w takich sprawach uprzednie wyroki skazujące zapadłe w innych państwach członkowskich".

2. Decyzja ramowa 2008/909

10. Artykuł 1 decyzji ramowej 2008/909 stanowi:

„Na użytek niniejszej decyzji ramowej:

a) »wyrok« oznacza prawomocne orzeczenie lub nakaz sądu państwa wydającego nakładające karę na osobę fizyczną;

b) »kara« oznacza karę pozbawienia wolności lub środek polegający na pozbawieniu wolności orzeczone za przestępstwo na czas określony lub nieokreślony na podstawie przeprowadzonego postępowania karnego;

c) »państwo wydające« oznacza państwo członkowskie, w którym został wydany wyrok;

d) »państwo wykonujące« oznacza państwo członkowskie, do którego został przekazany wyrok w celu jego uznania i wykonania".

11. Artykuł 3 decyzji ramowej 2008/909 ma następujące brzmienie:

„1. Celem niniejszej decyzji ramowej jest określenie zasad, zgodnie z którymi państwo członkowskie, aby ułatwić resocjalizację osoby skazanej, uznaje wyrok i wykonuje karę.

[…]

3. Niniejsza decyzja ramowa ma zastosowanie wyłącznie do uznawania wyroków oraz wykonywania kar w rozumieniu niniejszej decyzji ramowej […]".

12. Zgodnie z art. 8 decyzji ramowej 2008/909, zatytułowanym „Uznanie wyroku i wykonanie kary":

„1. Właściwy organ państwa wykonującego uznaje wyrok, który został przekazany zgodnie z art. 4, jak również z procedurą przewidzianą w art. 5, oraz niezwłocznie podejmuje wszelkie niezbędne środki w celu wykonania kary, chyba że właściwy organ postanowi powołać się na jedną z podstaw odmowy uznania i wykonania przewidzianych w art. 9.

2. Jeżeli kara ze względu na jej czas trwania jest niezgodna z prawem państwa wykonującego, właściwy organ tego państwa może podjąć decyzję o dostosowaniu kary jedynie w przypadku, gdy kara ta przekracza maksymalny wymiar kary przewidziany za podobne przestępstwa w prawie krajowym tego państwa. Dostosowana kara nie jest łagodniejsza niż maksymalny wymiar kary przewidziany za podobne przestępstwa w prawie państwa wykonującego.

3. Jeżeli kara ze względu na jej rodzaj jest niezgodna z prawem państwa wykonującego, właściwy organ państwa wykonującego może dostosować ją do rodzaju kary lub środka przewidzianego za podobne przestępstwa zgodnie z prawem tego państwa. Taki rodzaj kary lub środka odpowiada możliwie najściślej karze orzeczonej w państwie wydającym, która nie może zostać zastąpiona karą pieniężną.

4. Dostosowanie kary nie może spowodować zaostrzenia kary orzeczonej w państwie wydającym pod względem rodzaju lub czasu trwania".

13. Artykuł 17 tej decyzji ramowej, zatytułowany „Prawo regulujące wykonanie", stanowi w ust. 1:

„Wykonanie kary podlega prawu państwa wykonującego. Jedynie organy państwa wykonującego, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, są właściwe w sprawach dotyczących procedury wykonania i określenia wszystkich odnoszących się do niej środków, w tym podstaw przedterminowego lub warunkowego zwolnienia".

14. Zgodnie z art. 19 wspomnianej decyzji ramowej, zatytułowanym „Amnestia, ułaskawienie, rewizja wyroku":

„1. Państwo wydające oraz państwo wykonujące mogą postanowić o amnestii lub zastosować ułaskawienie.

2. Jedynie państwo wydające może rozstrzygać wnioski o rewizję wyroku nakładającego karę, która ma być wykonana zgodnie z niniejszą decyzją ramową".

B. Prawo polskie

15. Artykuł 85 § 4 ustawy – Kodeks karny[5] z dnia 6 czerwca 1997 r., w brzmieniu mającym zastosowanie do sprawy w postępowaniu głównym, ma następujące brzmienie:

„Karą łączną nie obejmuje się kar orzeczonych wyrokami, o których mowa w art. 114a kodeksu karnego".

16. Artykuł 114a kodeksu karnego stanowi:

„§ 1. Wyrokiem skazującym jest również prawomocne orzeczenie skazujące za popełnienie przestępstwa wydane przez sąd właściwy w sprawach karnych w państwie członkowskim Unii Europejskiej, chyba że według ustawy karnej polskiej czyn nie stanowi przestępstwa, sprawca nie podlega karze albo orzeczono karę nieznaną ustawie.

§ 2. W razie skazania przez sąd, o którym mowa w § 1, w sprawach:

1) stosowania nowej ustawy karnej, która weszła w życie po wydaniu wyroku skazującego,

2) zatarcia skazania

5 Dz.U. nr 88, poz. 553, zwany dalej „kodeksem karnym".

– stosuje się ustawę obowiązującą w miejscu skazania […].

§ 3. Przepisu § 1 nie stosuje się, jeżeli informacje uzyskane z rejestru karnego lub od sądu państwa członkowskiego Unii […] nie są wystarczające do ustalenia skazania albo orzeczona kara podlega darowaniu w państwie, w którym nastąpiło skazanie".

III. Okoliczności faktyczne sporu w postępowaniu głównym i pytania prejudycjalne

17. Z postanowienia odsyłającego wynika, że AV został skazany czterema wyrokami jednostkowymi, z których trzy zostały wydane przez polskie sądy, a jeden został wydany przez sąd niemiecki.

18. W dniu 31 lipca 2018 r. AV złożył do sądu odsyłającego wniosek o wydanie wobec niego wyroku łącznego. Zdaniem tego sądu wykonaniu podlegają dwie kary, mianowicie, po pierwsze, kara orzeczona przez Landgericht Lüneburg (sąd krajowy w Lüneburgu, Niemcy) wyrokiem z dnia 15 lutego 2017 r., którą AV odbywa od dnia 1 września 2016 r. do dnia 29 listopada 2021 r., a po drugie, kara orzeczona przez sąd odsyłający wyrokiem z dnia 24 lutego 2010 r., którą AV ma odbywać w okresie od dnia 29 listopada 2021 r. do dnia 30 marca 2030 r. Sąd odsyłający postanowieniem z dnia 12 stycznia 2018 r. przejął wyrok Landgericht Lüneburg (sądu krajowego w Lüneburgu) do wykonania w Polsce. Sąd odsyłający uściśla, że w tym postanowieniu wskazano kwalifikację prawną czynów według prawa polskiego, że określono, iż wykonaniu podlega kara łączna pięciu lat i trzech miesięcy pozbawienia wolności, oraz że jest to kara identyczna co do czasu trwania z karą orzeczoną wyrokiem Landgericht Lüneburg (sądu krajowego w Lüneburgu).

19. We wniosku o wydanie wyroku łącznego AV podniósł, iż z uwagi na fakt, że wyrok Landgericht Lüneburg (sądu krajowego w Lüneburgu) został przejęty do wykonania w Polsce, zachodzą warunki do wydania wyroku łącznego, który należy wydać na zasadzie pełnej absorpcji.

20. Na poparcie swojego wniosku AV wskazał na istnienie wyroku łącznego wydanego przez sąd odsyłający w dniu 29 stycznia 2014 r., w którym połączono karę pozbawienia wolności wymierzoną przejętym do wykonania w Polsce wyrokiem Landgericht Göttingen (sądu krajowego w Getyndze, Niemcy) z dnia 13 marca 2012 r. z karą orzeczoną wyrokiem sądu odsyłającego. Sąd ten wyjaśnia, że ów wyrok łączny uprawomocnił się.

21. W świetle tych okoliczności sąd odsyłający wskazuje, że rozstrzygnięcia wymaga problem, czy właściwe przepisy decyzji ramowych 2008/675 i 2008/909 stoją na przeszkodzie temu, by wyrok łączny wydany w Polsce mógł obejmować kary orzeczone w tym państwie członkowskim i kary orzeczone w innym państwie członkowskim, które zostały przejęte do wykonania w Polsce.

22. Sąd odsyłający wyjaśnia ponadto, że na mocy art. 85 § 4 kodeksu karnego w związku z art. 114a tegoż kodeksu wyrok łączny nie obejmuje kar orzeczonych przez sąd właściwy w sprawach karnych w innym państwie członkowskim.

23. Co się tyczy przewidzianego w prawie polskim postępowania o wydanie wyroku łącznego, sąd odsyłający wyjaśnia, że wyrok kończący to postępowanie znajduje się na pograniczu orzekania merytorycznego i wykonawczego oraz że obejmuje on kary orzeczone wyrokami, które się uprawomocniły, w celu dokonania „korekty" reakcji prawnej na popełnione przestępstwa, które potencjalnie mogłyby być przedmiotem jednego postępowania, a zatem w celu „racjonalizacji karania", przy czym wyrok łączny nie stanowi ingerencji w odnośne wyroki jednostkowe. W szczególności wyrok łączny nie narusza stwierdzenia winy sprawcy danego przestępstwa, które zostało zawarte w wyroku merytorycznym.

24. Zdaniem sądu odsyłającego uwzględnienie w ramach wyroku łącznego z jednej strony kar orzeczonych w jednym państwie członkowskim przejętych do wykonania w innym państwie członkowskim i z drugiej strony kar orzeczonych w tym właśnie państwie członkowskim daje możliwość oceny całokształtu działalności przestępczej osoby, wobec której orzeczono kilka kar. Przyczynia się to do budowy „wspólnej przestrzeni sprawiedliwości".

25. Co więcej, w sytuacji gdy wyrok wydany w jednym państwie członkowskim został przejęty do wykonania w innym państwie członkowskim, zgodnie z tym, co przewiduje decyzja ramowa 2008/909, zdaniem sądu odsyłającego należy uznać, że wyrok ten staje się podstawą wszelkich decyzji procesowych i wykonawczych, do wydania których zobowiązane są sądy państwa członkowskiego, w którym ma być wykonywany. Tak więc wyrok przejęty do wykonania w innym państwie członkowskim staje się częścią krajowego porządku prawnego tego państwa członkowskiego i winien być wykonywany wedle uregulowań tego państwa, co zresztą jasno wynika z art. 17 ust. 1 decyzji ramowej 2008/909.

26. Wreszcie zdaniem sądu odsyłającego niemożność wydania wyroku łącznego uwzględniającego kary orzeczone w jednym państwie członkowskim i przejęte do wykonania w innym państwie członkowskim oznacza, że obywatel, który został kilkakrotnie skazany w jednym państwie członkowskim, jest w lepszej sytuacji niż obywatel, który został skazany w różnych państwach członkowskich. Chodzi zatem o zapewnienie na płaszczyźnie unijnej równego traktowania obywateli znajdujących się w analogicznych sytuacjach.

27. W tych okolicznościach Sąd Okręgowy w Gdańsku postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy art. 3 ust. 3 decyzji ramowej [2008/675], stanowiący, że »uwzględnienie uprzednich wyroków skazujących zapadłych w innych państwach członkowskich, przewidziane w ust. 1, nie skutkuje naruszeniem, uchyleniem ani rewizją ze strony państwa członkowskiego prowadzącego nowe postępowanie uprzednich wyroków skazujących ani jakichkolwiek decyzji związanych z ich wykonaniem«, należy interpretować w ten sposób, że [za] naruszenie [tych wyroków] w rozumieniu tego przepisu uważa się nie tylko objęcie wyrokiem łącznym kary orzeczonej wyrokiem zapadłym w państwie [członkowskim], ale również objęcie tym wyrokiem takiej kary, która została przejęta do wykonania w innym państwie [członkowskim], z wyrokiem wydanym w tym państwie, w ramach wyroku łącznego?

2) Czy w świetle przepisów decyzji ramowej [2008/909] dotyczących zasad procedury exequatur – określonych w [jej] art. 8 ust. 2–4, a także art. 19 […], stanowiącego, że »państwo wydające oraz państwo wykonujące mogą postanowić o amnestii lub zastosować ułaskawienie« (ust. 1) [i że] »jedynie państwo wydające może rozstrzygać wnioski o rewizję wyroku nakładającego karę, która ma być wykonana zgodnie z [tą] decyzją ramową« (ust. 2), oraz art. 17 ust. 1 zdanie [pierwsze], stanowiącego, że »wykonanie kary podlega prawu państwa wykonującego«, możliwe jest wydanie wyroku łącznego, który obejmowałby kary orzeczone wyrokiem zapadłym w państwie [członkowskim], który został przejęty do wykonania w innym państwie [członkowskim], z wyrokiem wydanym w tym państwie, w ramach wyroku łącznego?".

28. Uwagi na piśmie złożyły rządy polski, czeski, hiszpański i węgierski, a także Komisja Europejska. Rządy polski, czeski i hiszpański oraz Komisja udzieliły w wyznaczonym terminie odpowiedzi na pytania na piśmie zadane przez Trybunał.

IV. Analiza

29. Sąd odsyłający zwraca się do Trybunału o dokonanie wykładni, po pierwsze, art. 3 ust. 3 decyzji ramowej 2008/675 oraz, po drugie, art. 8 ust. 2–4, art. 17 ust. 1 zdanie pierwsze i art. 19 decyzji ramowej 2008/909.

30. Sąd ten zmierza w istocie do ustalenia, czy przepisy te należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie temu, by sąd państwa członkowskiego, w którym zgodnie z decyzją ramową 2008/909 ma zostać wykonana kara pozbawienia wolności nałożona przez sąd innego państwa członkowskiego, wydał wyrok łączny obejmujący kary nałożone przez sądy tych dwóch państw członkowskich.

31. Sąd odsyłający zwraca się o wyjaśnienia w przedmiocie wykładni wspomnianych przepisów, uściślając, że art. 85 § 4 kodeksu karnego w związku z art. 114a tego kodeksu wyłącza możliwość wydania wyroku łącznego, jeśli miałby on obejmować karę orzeczoną przez sąd innego państwa członkowskiego.

32. Przed wypowiedzeniem się co do tego, czy sąd państwa członkowskiego, do którego wpłynął wniosek o połączenie kar, winien uwzględnić wcześniejszy wyrok skazujący wydany w innym państwie członkowskim, czy też nie powinien go uwzględniać, należy przedstawić kilka uwag w przedmiocie tego rodzaju postępowania.

A. Uwagi wstępne w przedmiocie łączenia kar

33. Ogólnie rzecz ujmując, łączenie kar, które w Polsce przybiera formę postępowania o wydanie wyroku łącznego, znajduje zastosowanie w przypadkach realnego zbiegu przestępstw. Realny zbieg przestępstw obejmuje sytuację, w której osoba popełnia kilka przestępstw nieprzedzielonych wydaniem prawomocnego orzeczenia. Dana osoba może być sądzona za te różne czyny w ramach odrębnych postępowań, które mogą w stosownym przypadku toczyć się przed sądami różnych państw członkowskich. Łączenie kar pozwala zatem na zapewnienie jednolitego traktowania sytuacji, w której przestępstwa pozostające w zbiegu sądzi się w ramach jednego postępowania, i sytuacji, w której są one sądzone odrębnie.

34. Łączenie pierwotnych kar polega na nałożeniu jednej kary, której wymiar odpowiada pierwotnej karze przewidzianej za najsurowiej ukarane przestępstwo, która „absorbuje” w ten sposób pierwotne, przewidziane za pozostałe przestępstwa kary, uznane za włączone do najcięższej kary. Osoba skazana odbędzie jedynie tę karę. Chodzi o fikcję prawną pozwalającą na uznanie, że wszystkie kary są w ten sposób wykonywane wspólnie i jednocześnie. Łączenie kar pozwala zatem na uniknięcie zwykłej kumulacji pierwotnych kar lub kumulacji materialnej, która polega na nałożeniu wszystkich kar dotyczących każdego przestępstwa pozostającego w zbiegu, wykonywanych zatem odrębnie i kumulatywnie. To połączenie można orzec albo wyrokiem skazującym, gdy w przedmiocie kilku przestępstw orzeka się w ramach jednego postępowania, albo w toku postępowania o wydanie wyroku łącznego, jeśli przestępstwa są sądzone w ramach odrębnych postępowań.

35. Poprzez zapobieżenie matematycznemu sumowaniu kar ich łączenie stanowi mechanizm umożliwiający ograniczenie czasu trwania kar, jakie osoba, która popełniła kilka przestępstw pozostających w zbiegu i którą w konsekwencji kilkakrotnie skazano, ma ostatecznie odbyć. Mechanizm ten ma więc korygować skutki potencjalnie sprzeczne z zasadą proporcjonalności, jakie mogłaby wywrzeć kumulacja kar. Opiera się on na koncepcji, zgodnie z którą czysto matematyczna kumulacja sprzeciwiałaby się jednej z głównych funkcji kary w nowoczesnym systemie karnym, mianowicie sprzyjaniu resocjalizacji osób skazanych. Chodzi zatem o wdrożenie zasady indywidualizacji kary, która w przeciwieństwie do prostej matematycznej kumulacji orzeczonych kar pozwala na uwzględnienie zachowania skazanego, jego osobowości oraz jego sytuacji materialnej, rodzinnej

i społecznej [6].

36. Może zatem okazać się niezbędne skorygowanie negatywnych skutków kumulacji na etapie wykonywania kar. Sądy karne powinny zachować w tym względzie swobodę oceny, aby w ramach wykonania kar orzeczonych w toku odrębnych postępowań osiągnąć równowagę między skuteczną represją a celem resocjalizacji skazanych. Nie chodzi już na tym etapie o ocenę, czy ścigany jest winny, czy niewinny popełnienia przestępstwa, i jeśli jest, jaka kara byłaby odpowiednia za zarzucane mu zachowanie. W ramach postępowania dotyczącego łączenia kar, które toczy się na etapie wykonywania kar na terytorium tylko jednego państwa członkowskiego, zadaniem sądu jest ustalenie kary łącznej, która nie narusza wymogu skutecznej represji oraz poprzez konieczną indywidualizację respektuje jednocześnie zasadę proporcjonalności kar i funkcję resocjalizacyjną kary. Sąd posiada zatem swobodę działania, ponieważ do niego należy ustalenie wymiaru kary łącznej. W tym względzie jego ocena może zależeć od różnych kryteriów, w tym od okoliczności spraw, w których orzeczono różne kary, osobowości sprawcy oraz rodzaju, liczby i wagi przestępstw.

37. Gdy prawo krajowe przewiduje procedurę łączenia kar, sąd winien wykonać to zadanie zgodnie z przepisami i ograniczeniami przewidzianymi w decyzji ramowej 2008/675, niezależnie od tego, czy postępowania karne prowadzono w jednym, czy w kilku państwach członkowskich. Sąd, do którego wpłynął wniosek o połączenie kar, podlega zatem szczególnemu ograniczeniu przewidzianemu w art. 3 ust. 3 tej decyzji ramowej, mianowicie wydane przez niego orzeczenie nie może naruszać wyroku skazującego zapadłego w innym państwie członkowskim.

B. Postępowanie o wydanie wyroku łącznego

38. Orzeczenie kary łącznej to technika prawnicza stosowana w polskim porządku prawnym w sytuacji realnego zbiegu zbrodni, występków i przestępstw skarbowych.

39. Kara łączna przybiera formę kary szczególnej orzeczonej w następstwie wyroków stwierdzających winę danej osoby w odniesieniu do kilku przestępstw i nakładających kary za każde z nich (kary pierwotne). Sąd rozpatrujący sprawę orzeka o karze łącznej w zależności od kar pierwotnych. Karę łączną można orzec jedynie pod warunkiem, że rozpatrywane kary pierwotne podlegają wykonaniu i nie zostały jeszcze wykonane w całości. W konsekwencji kara już wykonana w całości nie może zostać połączona z innymi karami w celu orzeczenia kary łącznej.

40. Do sądu rozpoznającego sprawę należy określenie wymiaru kary łącznej, w granicach wyznaczonych ustawodawstwem krajowym i w zależności od okoliczności takich jak w szczególności stan zdrowia i zachowanie zainteresowanego oraz bliskość przestępstw pod względem materialnym, czasowym i personalnym.

41. Jeśli w przedmiocie kilku przestępstw toczyło się kilka postępowań, karę łączną można orzec w ramach nowego postępowania prowadzącego do wydania wyroku łącznego na podstawie pierwotnych kar nałożonych w różnych wyrokach skazujących. Postępowanie takie znajduje uzasadnienie w okoliczności, że sprawca kilku przestępstw będących przedmiotem kilku postępowań nie powinien znajdować się w mniej korzystnej sytuacji niż sprawca, którego przestępstwa są sądzone w ramach jednego postępowania. Wydanie wyroku łącznego pozwala zatem na przywrócenie równości traktowania tych dwóch sytuacji. Co więcej, przedmiotem wyroku łącznego jest jedynie ustalenie kary łącznej, a nie stwierdzenie winy danej osoby.

6 Zobacz w tym względzie opinia rzecznika generalnego Y. Bota w sprawie Beshkov (C-171/16, EU:C:2017:386), w której wskazuje on, że „[m]atematyczne dodanie wszystkich kar orzeczonych za czyny popełnione w okresie czasu, w którym nie wystąpiło żadne ostrzeżenie ani inna czynność, może najczęściej wydawać się nieproporcjonalne do osobowości przestępcy i okoliczności popełnienia czynów, a zatem niesprawiedliwe. Niesprawiedliwa kara najpewniej doprowadzi do sprzeciwu, a zatem do recydywy, a nie do naprawy. Takie właśnie jest uzasadnienie przyznanego sędziemu uprawnienia, aby w zakresie niezbędnej uznaniowej indywidualizacji kary i w granicach przewidzianych ustawą jak najlepiej połączyć sankcje mające zastosowanie do przestępstw popełnionych w danym okresie życia przestępcy” (pkt 49).

42. Niniejsza sprawa odnosi się do sytuacji, w której postępowanie o wydanie wyroku łącznego dotyczy dwóch kar orzeczonych z jednej strony przez sąd polski i z drugiej strony przez sąd innego państwa członkowskiego. Jak zaś już wspomniałem powyżej, stosowanie art. 85 § 4 w związku z art. 114a kodeksu karnego wydaje się wykluczać możliwość stosowania przepisów dotyczących kary łącznej do wyroków wydanych przez sądy innych państw członkowskich. Wynika z tego, że na mocy samego prawa polskiego pierwotne kary nałożone przez sądy innych państw członkowskich należy wykonywać w sposób kumulatywny z karami orzeczonymi przez sądy polskie. Na podstawie prawa polskiego osoba skazana w innym państwie członkowskim, wobec której wykonanie kary przekazano do Polski zgodnie z decyzją ramową 2008/909, nie może więc powoływać się na przepisy krajowe dotyczące wyroku łącznego i orzekania kary łącznej, lecz musi odbyć tę karę kumulatywnie z karami orzeczonymi wobec niej w Polsce, a nie równolegle w drodze kary łącznej.

43. Istotą pytań przedstawionych przez sąd odsyłający jest ustalenie, czy podejście przyjęte w ten sposób w prawie polskim jest zgodne z przepisami przewidzianymi zarówno w decyzji ramowej 2008/675, jak i w decyzji ramowej 2008/909. Dokładniej rzecz ujmując: jak należy powiązać ze sobą przepisy przewidziane w decyzji ramowej 2008/675 i w decyzji ramowej 2008/909, w sytuacji gdy wykonanie kary orzeczonej przez sąd innego państwa członkowskiego przekazano do państwa członkowskiego, w którym toczy się postępowanie o wydanie wyroku łącznego? Czy sąd, przed którym toczy się postępowanie o wydanie wyroku łącznego, jest zobowiązany na podstawie prawa Unii do uwzględnienia kary orzeczonej w innym państwie członkowskim w celu ustalenia kary łącznej, tak jakby to uczynił, gdyby chodziło o karę krajową?

44. Pragnę przypomnieć, że w ramach toczącego się przed sądem odsyłającym postępowania o wydanie wyroku łącznego ustalono, iż wyrok wydany w dniu 15 lutego 2017 r. przez Landgericht Lüneburg (sąd krajowy w Lüneburgu), skazujący AV na karę pozbawienia wolności, został przejęty do wykonania w Polsce postanowieniem sądu odsyłającego z dnia 12 stycznia 2018 r. i jest tam obecnie wykonywany do dnia 29 listopada 2021 r. Postępowanie o wydanie wyroku łącznego obejmującego tę karę wszczęto na wniosek AV w dniu 31 lipca 2018 r. Kara orzeczona przez sąd odsyłający wyrokiem z dnia 24 lutego 2010 r., którą AV ma odbyć w okresie od dnia 29 listopada 2021 r. do dnia 30 marca 2030 r., również podlega wykonaniu. Co więcej, sąd ów wskazuje, że wydał już w 2014 r. wyrok łączny obejmujący w szczególności karę pozbawienia wolności orzeczoną przez inny sąd niemiecki i wykonywaną w Polsce. Ten wyrok łączny w międzyczasie się uprawomocnił.

45. Jak wskazałem powyżej, co się tyczy postępowania o wydanie wyroku łącznego przewidzianego w prawie polskim, sąd odsyłający wyjaśnia, że wyrok kończący to postępowanie znajduje się na pograniczu orzekania merytorycznego i wykonawczego oraz że obejmuje kary orzeczone wyrokami, które się uprawomocniły, w celu „korekty" reakcji prawnej na popełnione przestępstwa, które potencjalnie mogły być przedmiotem jednego postępowania, a zatem w celu „racjonalizacji karania", przy czym wyrok łączny nie stanowi ingerencji w odnośne wyroki jednostkowe. W szczególności, zdaniem sądu odsyłającego, wyrok łączny nie narusza stwierdzenia winy sprawcy danego przestępstwa, które zostało orzeczone w wyroku merytorycznym.

46. W tym względzie z wyroku z dnia 10 sierpnia 2017 r., Zdziaszek [7], wynika, że postępowanie o wydanie wyroku łącznego nie wpływa na orzeczenie o winie dokonane przez wcześniejsze orzeczenia, które staje się prawomocne [8]. Zdaniem Trybunału taki wyrok zmienia wymiar orzeczonej kary lub kar [9]. Należy zatem odróżnić tego rodzaju postępowanie, które dotyczy ustalenia wymiaru kar pozbawienia wolności, od środków dotyczących warunków wykonania tych kar [10].

7 C-271/17 PPU, EU:C:2017:629.

8 Wyrok z dnia 10 sierpnia 2017 r., Zdziaszek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, pkt 84).

9 Wyrok z dnia 10 sierpnia 2017 r., Zdziaszek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, pkt 85).

10 Idem.

47. Trybunał wskazał również, że takie postępowanie, polegające w szczególności na zamianie na jedną nową jednej lub kilku kar orzeczonych wcześniej wobec zainteresowanego, siłą rzeczy prowadzi do korzystniejszego dla niego wyniku. Po wydaniu kilku wyroków skazujących, z których każdy przewidywał wymierzenie kary, orzeczone kary mogą bowiem zostać połączone w karę łączną, której wymiar jest niższy niż sumowane poszczególne kary z wcześniejszych osobnych orzeczeń [11]. Wyrok łączny przewidziany w prawie polskim wykracza poza „zwykłe czysto formalne obliczenie arytmetyczne" i wiąże się ze swobodą oceny przysługującą właściwemu sądowi w celu ustalenia kary łącznej [12].

48. Pragnę podkreślić, że postępowanie o wydanie wyroku łącznego należy do kompetencji państw członkowskich. Niemniej jednak, jak wynika z utrwalonego orzecznictwa Trybunału, te państwa członkowskie obowiązane są do wykonywania swoich kompetencji z poszanowaniem prawa Unii [13]. Z tego względu państwa członkowskie, które podejmują decyzję o wprowadzeniu w swoich ustawodawstwach krajowych takiego postępowania, muszą uczynić to z poszanowaniem prawa Unii, a w szczególności aktów przyjętych w dziedzinie współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych, takich jak decyzje ramowe 2008/675 i 2008/909. Sama idea przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości nakazuje wątpić o zgodności z prawem Unii ustawodawstwa państwa członkowskiego, które ograniczałoby uwzględnianie w ramach postępowania o wydanie wyroku łącznego uprzednich wyroków skazujących wyłącznie do wyroków skazujących wydanych przez sądy tego państwa członkowskiego.

C. Stosowanie decyzji ramowej 2008/675

49. Decyzja ramowa 2008/675, jak wynika z jej art. 1 ust. 1 i art. 3 ust. 1, nakłada na państwa członkowskie minimalny obowiązek uwzględniania karnych wyroków skazujących zapadłych w innych państwach członkowskich, tak by wiązały się z nimi skutki równoważne skutkom wynikającym z uprzednich krajowych wyroków skazujących na podstawie prawa krajowego. Ma to na celu umożliwienie oceny uprzedniej karalności danej osoby w toku nowego postępowania karnego wszczętego wobec niej w odniesieniu do innych czynów.

50. Oczywiście celem decyzji ramowej 2008/675, jak wskazano w jej motywie 6, nie jest wykonywanie w jednym państwie członkowskim orzeczeń sądowych wydanych w innych państwach członkowskich.

51. Niemniej jednak jest jasne, że uprzednie wyroki skazujące można uwzględnić na etapie ich wykonywania.

52. To właśnie wynika z wyroku z dnia 21 września 2017 r., Beshkov [14].

53. W sprawie, w której zapadł ten wyrok, Trybunał orzekł, że decyzję ramową 2008/675 należy interpretować w ten sposób, iż ma ona zastosowanie do postępowania krajowego mającego na celu wymierzenie do celów wykonania łącznej kary pozbawienia wolności uwzględniającej karę wymierzoną danej osobie przez sąd krajowy, a także karę wymierzoną w uprzednim wyroku skazującym wydanym przez sąd innego państwa członkowskiego przeciwko tej samej osobie za inne czyny [15].

11 Wyrok z dnia 10 sierpnia 2017 r., Zdziaszek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, pkt 86).

12 Wyrok z dnia 10 sierpnia 2017 r., Zdziaszek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, pkt 88).

13 Zobacz w szczególności podobnie wyrok z dnia 24 listopada 1998 r., Bickel i Franz (C-274/96, EU:C:1998:563, pkt 17). Zobacz także wyrok z dnia 2 kwietnia 2020 r., Ruska Federacija (C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, pkt 48 i przytoczone tam orzecznictwo).

14 C-171/16, zwany dalej „wyrokiem Beshkov", EU:C:2017:710.

15 Zobacz wyrok Beshkov (pkt 29).

54. Na poparcie tego wniosku Trybunał wskazał na wstępie, że art. 1 ust. 1 decyzji ramowej 2008/675 przewiduje, iż ma ona na celu określenie warunków, na jakich wcześniejsze wyroki skazujące wydane w jednym państwie członkowskim wobec danej osoby są uwzględniane w ramach nowego postępowania karnego wszczętego w innym państwie członkowskim przeciwko tej samej osobie za inne czyny [16].

55. W tym celu art. 3 ust. 1 wspomnianej decyzji ramowej, w świetle jej motywu 5, nakłada na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia, że po pierwsze, w toku tego postępowania zostaną uwzględnione uprzednie wyroki skazujące zapadłe w innym państwie członkowskim, które to wyroki są znane dzięki stosownym instrumentom wzajemnej pomocy prawnej lub instrumentom wymiany informacji pochodzących z rejestrów karnych – w zakresie, w jakim zgodnie z prawem krajowym uwzględniane są uprzednie krajowe wyroki skazujące – oraz po drugie, że będą się z nimi wiązały skutki prawne równoważne skutkom wiążącym się z uprzednimi krajowymi wyrokami skazującymi, zgodnie z prawem krajowym, niezależnie od tego, czy skutki te uznawane są za skutki faktyczne, czy proceduralne lub materialne skutki prawne [17].

56. Trybunał stwierdził następnie, że art. 3 ust. 2 decyzji ramowej 2008/675 precyzuje, iż obowiązek ten ma zastosowanie do postępowania przygotowawczego, sądowego i wykonawczego, w szczególności w odniesieniu do mających zastosowanie przepisów postępowania, w tym przepisów dotyczących kwalifikacji przestępstwa, rodzaju i wymiaru kary oraz przepisów dotyczących wykonania orzeczenia. I tak motywy 2 i 7 tej decyzji ramowej stanowią, że sąd krajowy powinien być w stanie uwzględnić wyroki skazujące zapadłe w innych państwach członkowskich, w tym w celu określenia zasad wykonania, jakie mogą być zastosowane, oraz że skutki tych wyroków powinny być równoważne ze skutkami wyroków krajowych na każdym z tych etapów postępowania [18].

57. Trybunał wyciągnął wreszcie z tego wniosek, że decyzja ramowa 2008/675 ma zastosowanie nie tylko do postępowań związanych z ustaleniem ewentualnej winy osoby ściganej, ale także do postępowań dotyczących wykonania kary, w przypadku których należy uwzględnić karę wymierzoną w wyroku skazującym zapadłym uprzednio w innym państwie członkowskim. Trybunał stwierdził w tym względzie, że w tamtej sprawie postępowanie dotyczące wymierzenia Trayanowi Beshkovowi kary łącznej należy do tej drugiej kategorii, tak że objęte jest zakresem stosowania tej decyzji ramowej [19].

58. Z powyższego wynika w szczególności, że wspomniana decyzja ramowa dotyczy co do zasady sytuacji, w których wszczęto nowe postępowanie karne przeciwko osobie skazanej uprzednio w innym państwie członkowskim. To pojęcie „nowego postępowania karnego" obejmuje postępowanie przygotowawcze, sądowe i wykonawcze [20].

59. W odniesieniu do celów stosowania decyzji ramowej 2008/675, podobnie jak Trybunał orzekł w wyroku Beshkov, należy wskazać, że określenie kary łącznej w ramach postępowania o wydanie wyroku łącznego, takiego jak postępowanie główne, następuje na etapie wykonywania kar, wobec czego ta decyzja ramowa ma zastosowanie do prowadzenia takiego postępowania. To w ramach tego postępowania krajowego, mającego za przedmiot określenie całkowitego wymiaru kary pozbawienia wolności do celów wykonania, powstaje kwestia tego, czy należy uwzględnić karę nałożoną w wyroku skazującym wydanym uprzednio w innym państwie członkowskim.

16 Zobacz wyrok Beshkov (pkt 25).

17 Zobacz wyrok Beshkov (pkt 26).

18 Zobacz wyrok Beshkov (pkt 27).

19 Zobacz wyrok Beshkov (pkt 28).

20 Zobacz wyrok z dnia 5 lipca 2018 r., Lada (C-390/16, EU:C:2018:532, pkt 30).

60. Co więcej, chociaż zgodnie z jej motywem 6 „celem [decyzji ramowej 2008/675] nie jest wykonywanie w jednym państwie członkowskim orzeczeń sądowych wydanych w innych państwach członkowskich”, to jednak nie dostrzegam w tej decyzji ramowej żadnej wskazówki co do tego, że uwzględnienie przez sądy państwa członkowskiego wyroków skazujących zapadłych w innych państwach członkowskich nie miałoby zastosowania do wyroku skazującego, którego wykonanie przekazano do tego państwa członkowskiego zgodnie z decyzją ramową 2008/909. Gdyby bowiem prawodawca Unii chciał wykluczyć tę sytuację z zakresu stosowania decyzji ramowej 2008/675, uczyniłby to w sposób wyraźny. Tymczasem w motywie 14 tej decyzji ramowej, do którego powrócę poniżej, prawodawca ów wyraził zamiar włączenia do zakresu stosowania wspomnianej decyzji ramowej sytuacji, w której wykonanie wyroku skazującego zostało przekazane do innego państwa członkowskiego niż państwo skazania.

61. Skoro – moim zdaniem – decyzja ramowa 2008/675 ma zastosowanie do postępowania takiego jak postępowanie główne, należy obecnie zbadać, czy ta decyzja ramowa stoi na przeszkodzie uwzględnianiu w ramach wszczętego w Polsce postępowania o wydanie wyroku łącznego uprzedniego wyroku skazującego zapadłego w innym państwie członkowskim, którego wykonanie przekazano do Polski, czy też, przeciwnie, nakazuje jego uwzględnienie.

D. Zgodność postępowania o wydanie wyroku łącznego z decyzją ramową 2008/675

62. W motywie 2 decyzji ramowej 2008/675 wskazano, że ma ona na celu wprowadzenie w życie zasady wzajemnego uznawania orzeczeń w sprawach karnych, ustanowionej w art. 82 ust. 1 TFUE, który zastąpił art. 31 UE, będący podstawą przyjęcia tej decyzji ramowej. Jak wskazano w motywie 3 wspomnianej decyzji ramowej, jej celem „jest nałożenie na państwa członkowskie minimalnego obowiązku uwzględniania wyroków skazujących zapadłych w innych państwach członkowskich”.

63. W przypadku gdy prowadzono kilka postępowań karnych w kilku państwach członkowskich przeciwko tej samej osobie za różne czyny, jedna z podstawowych zasad decyzji ramowej 2008/675 nakazuje zgodnie z jej motywem 8, aby „w miarę możliwości […] nie dopuszczać do tego, by dana osoba była traktowana w mniej korzystny sposób, niż gdyby uprzedni wyrok skazujący był wyrokiem krajowym”.

64. W tym celu zasada ustanowiona w tej decyzji ramowej przewiduje uwzględnienie w państwie członkowskim, w którym toczy się nowe postępowanie karne, wyroku skazującego zapadłego w innym państwie członkowskim z poszanowaniem zasady równoważności. Omawiana decyzja ramowa nie ma jednak na celu dokonania harmonizacji skutków przypisywanych przez różne prawodawstwa krajowe istnieniu uprzednich wyroków skazujących.

65. Przyjmując decyzję ramową 2008/675, prawodawca Unii wychodził z założenia wyrażonego w motywie 4, zgodnie z którym „[n]iektóre państwa członkowskie wiążą skutki z wyrokami skazującymi zapadłymi w innych państwach członkowskich, natomiast inne uwzględniają jedynie wyroki skazujące wydane przez ich własne sądy”.

66. Z tego powodu w motywie 5 tej decyzji ramowej dodano: „Powinna zostać potwierdzona zasada, zgodnie z którą wyrok skazujący zapadły w innych państwach członkowskich powinien w danym państwie członkowskim wiązać się ze skutkami równoważnymi skutkom wynikającym z wyroków skazujących wydanych przez jego własne sądy zgodnie z prawem krajowym, niezależnie od tego, czy skutki te uznawane są w prawie krajowym za skutki faktyczne, czy proceduralne lub materialne skutki prawne […]”. Sąd, przed którym toczy się nowe postępowanie karne, ma zatem zgodnie z decyzją ramową 2008/675 obowiązek przyznać wyrokowi wydanemu przez sąd innego państwa członkowskiego skutki „równoważne skutkom orzeczenia krajowego”, i to nawet „na etapie […]

wykonawczym postępowania karnego”[21].

67. Ta decyzja ramowa ustanawia zatem zasadę zrównania wyroków skazujących wydanych przez sądy państwa członkowskiego, w którym toczy się nowe postępowanie karne – w niniejszej sprawie postępowanie zmierzające do wydania wyroku łącznego – z wyrokami skazującymi wydanymi przez sądy innego państwa członkowskiego. Ta zasada zrównania prowadzi do tego, że te wyroki skazujące wywierają te same skutki prawne co skutki wynikające z krajowych wyroków skazujących. Tak więc sąd, przed którym toczy się nowe postępowanie karne, jest co do zasady zobowiązany do uwzględnienia uprzedniego wyroku wydanego przez sąd innego państwa członkowskiego w ten sam sposób, w jaki uwzględniłby wyrok wydany przez sąd własnego państwa członkowskiego, tak by wywarł on skutki, jakie ustawa wiąże z uprzednią karalnością osoby skazanej.

68. Jak wskazał rzecznik generalny Y. Bot w opinii, którą przedstawił w sprawie Beshkov[22], wymóg ten „jest wyraźnie powiązany z realizacją zasad przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, a za jej pośrednictwem z wzajemnym uznawaniem, które nie tylko wymaga uwzględnienia wyroku zagranicznego, ale również jego przestrzegania”[23]. Decyzja ramowa 2008/675 przyczynia się więc zdaniem Trybunału do „wzmocnienia wzajemnego zaufania w ramach europejskiej przestrzeni sprawiedliwości, gdyż wspiera kulturę sądową, w której uprzednie wyroki skazujące zapadłe w innym państwie członkowskim są co do zasady uwzględniane”[24].

69. Na pierwszy rzut oka polskie ustawodawstwo wydaje się stać w sprzeczności z wyrażoną w ten sposób wolą prawodawcy Unii i podważać zasadę wzajemnego uznawania. Niemniej jednak należy zbadać, czy w kontekście właściwym dla postępowania głównego wykluczenie uwzględniania karnych wyroków skazujących wydanych przez sądy innych państw członkowskich jest zgodne z przepisami przewidzianymi w decyzji ramowej 2008/675.

70. Prawodawca Unii w art. 3 ust. 3–5 tej decyzji ramowej ustanowił granice obowiązku uwzględniania w toku nowego postępowania karnego uprzednich wyroków skazujących wydanych w innym państwie członkowskim zgodnie z zasadą równoważności.

71. W szczególności art. 3 ust. 3 wspomnianej decyzji ramowej stanowi, że „[u]względnienie uprzednich wyroków skazujących zapadłych w innych państwach członkowskich, przewidziane w ust. 1, nie skutkuje naruszeniem, uchyleniem ani rewizją ze strony państwa członkowskiego prowadzącego nowe postępowanie uprzednich wyroków skazujących ani jakichkolwiek decyzji związanych z ich wykonaniem”. Przepis ten zawiera więc zastrzeżenie, na mocy którego uwzględnienie wyroków skazujących zapadłych w innym państwie członkowskim nie może naruszać takich wyroków. Stanowi on wyraz konieczności zachowania powagi rzeczy osądzonej zagranicznych orzeczeń.

72. Tak więc, gdy w ramach nowego postępowania karnego sąd krajowy uwzględnia uprzednie orzeczenie zagraniczne, nie może go zmienić w taki czy inny sposób. Zgodnie z tą zasadą nieingerencji sąd, przed którym toczy się nowe postępowanie, nie może zmienić tego, co zostało orzeczone przez sąd innego państwa członkowskiego. Ów sąd, przed którym toczy się nowe postępowanie, musi jedynie powiązać z tym uprzednim wyrokiem zagranicznym skutki, jakie wiązałyby się z wcześniejszym wyrokiem krajowym zgodnie z zasadą równoważności[25]. Reasumując – wyroki skazujące zapadłe uprzednio w innych państwach członkowskich powinny być uwzględnianie w brzmieniu, w jakim zostały wydane[26].

21 Zobacz motyw 7 decyzji ramowej 2008/675.

22 C-171/16, EU:C:2017:386.

23 Opinia rzecznika generalnego Y. Bota w sprawie Beshkov (C-171/16, EU:C:2017:386, pkt 54), a także opinia rzecznika generalnego Y. Bota w sprawie Lada (C-390/16, EU:C:2018:65, pkt 77).

24 Zobacz wyrok z dnia 5 lipca 2018 r., Lada (C-390/16, EU:C:2018:532, pkt 36).

25 Zobacz opinia rzecznika generalnego Y. Bota w sprawie Beshkov (C-171/16, EU:C:2017:386, pkt 55, 56).

26 Zobacz wyrok Beshkov (pkt 37, 44); a także wyrok z dnia 5 lipca 2018 r., Lada (C-390/16, EU:C:2018:532, pkt 39).

73. To w zastosowaniu tej zasady nieingerencji Trybunał orzekł w wyroku Beshkov, że „art. 3 ust. 3 decyzji ramowej 2008/675 należy interpretować w ten sposób, iż stoi on na przeszkodzie przepisom krajowym przewidującym, że sąd krajowy, do którego skierowano wniosek o wymierzenie, do celów wykonania, łącznej kary pozbawienia wolności uwzględniającej w szczególności karę wymierzoną w wydanym przez sąd innego państwa członkowskiego uprzednim wyroku skazującym, zmienia w tym celu zasady wykonania tej ostatniej kary” [27].

74. W szczególności Trybunał uznał, że „sąd krajowy nie może na mocy tej samej decyzji ramowej zrewidować i zmienić zasad wykonania wyroku skazującego wydanego uprzednio w innym państwie członkowskim i już wykonanego, w szczególności poprzez odwołanie warunkowego zawieszenia wykonania wymierzonej w tym wyroku kary i przekształcenie tej kary w bezwzględną karę pozbawienia wolności. Sąd ten nie może także nakazać z tego tytułu ponownego wykonania w ten sposób zmienionej kary” [28].

75. Co więcej, w wyroku z dnia 5 lipca 2018 r., Lada [29], Trybunał uściślił, że „nawet [jeśli] decyzja ramowa 2008/675 st[oi] na przeszkodzie rewizji […], która może prowadzić do zmiany kwalifikacji przestępstwa i zmiany kary orzeczonej w innym państwie członkowskim, to należy stwierdzić, że ta decyzja ramowa nie stoi na przeszkodzie temu, aby państwo członkowskie, w którym prowadzone jest nowe postępowanie karne, mogło określić warunki uwzględniania uprzednich wyroków skazujących zapadłych w tym innym państwie członkowskim, przy czym takie uściślenie ma jedynie na celu wyłącznie ustalenie, czy można przypisywać tym wyrokom skazującym skutki prawne równoważne skutkom, jakie przypisuje się uprzednim krajowym wyrokom skazującym w zastosowaniu prawa krajowego” [30]. Zdaniem Trybunału „wydanie orzeczenia umożliwiającego nadanie skutków prawnych równoważnych z wcześniejszym wyrokiem skazującym wydanym w innym państwie członkowskim, takiego, o którym mowa w motywie 13 decyzji ramowej 2008/675, wymaga indywidualnego badania w świetle okoliczności konkretnej sytuacji. Taka możliwość nie może uzasadniać ustanowienia postępowania szczególnego w sprawie uznania w odniesieniu do wyroków skazujących wydanych w innym państwie członkowskim, które po pierwsze jest konieczne do uwzględnienia wspomnianych wyroków w toku nowego postępowania karnego, a po drugie może prowadzić do zmiany kwalifikacji popełnionego przestępstwa i wymierzonej kary” [31].

76. Wyjaśniwszy powyższe, uważam, że wbrew temu, co twierdzą rządy polski i czeski, art. 3 ust. 3 decyzji ramowej 2008/675 nie stoi na przeszkodzie każdemu prowadzeniu postępowania o wydanie wyroku łącznego takiego jak postępowanie główne. Aby tak było rzeczywiście, konieczne byłoby bowiem także wykazanie, że uwzględnianie w takim kontekście uprzednich wyroków skazujących wydanych w innym państwie członkowskim skutkowałoby „naruszeniem […] uprzednich wyroków skazujących [lub] jakichkolwiek decyzji związanych z ich wykonaniem”. Pragnę zresztą zauważyć, że Trybunał w wyroku Beshkov nie orzekł, iż art. 3 ust. 3 decyzji ramowej 2008/675 jako taki stoi na przeszkodzie rozpatrywanemu postępowaniu krajowemu, lecz jedynie o tyle, o ile jego prowadzenie w okolicznościach właściwych dla sprawy, w której zapadł ten wyrok, skutkowałoby naruszeniem integralności zagranicznego wyroku skazującego poprzez odwołanie warunkowego zawieszenia wykonania wymierzonej w tym wyroku kary.

27 Zobacz wyrok Beshkov (pkt 47).

28 Zobacz wyrok Beshkov (pkt 46).

29 C-390/16, EU:C:2018:532.

30 Zobacz wyrok z dnia 5 lipca 2018 r., Lada (C-390/16, EU:C:2018:532, pkt 40).

31 Zobacz wyrok z dnia 5 lipca 2018 r., Lada (C-390/16, EU:C:2018:532, pkt 45).

77. Należy uściślić, że art. 3 ust. 3 decyzji ramowej 2008/675 należy odczytywać w związku z motywem 14 tej decyzji ramowej, zgodnie z którym „[n]aruszenie wyroku lub jego wykonania ma miejsce między innymi wtedy, gdy zgodnie z prawem krajowym drugiego państwa członkowskiego kara nałożona uprzednim wyrokiem zostaje zaliczona na poczet innej kary lub włączona do innej kary, która ma być następnie w skuteczny sposób wykonana, w zakresie, w jakim pierwszy wyrok nie został jeszcze wykonany lub w jakim jego wykonanie nie zostało przekazane drugiemu państwu członkowskiemu".

78. Jestem zdania, podobnie jak wskazuje w swojej odpowiedzi na piśmie na zadane przez Trybunał pytania Komisja, że łączne odczytanie art. 3 ust. 3 decyzji ramowej 2008/675 i motywu 14 tej decyzji ramowej nie wyklucza kategorycznie uwzględniania uprzednich wyroków skazujących zapadłych za granicą w postępowaniach krajowych związanych z nakładaniem kar łącznych, lecz wymaga indywidualnej analizy, czy nałożenie kary łącznej oznaczałoby ingerencję w poprzedni wyrok lub jego wykonanie w danym przypadku.

79. Jak Komisja słusznie wskazuje w swojej odpowiedzi na piśmie na pytania zadane przez Trybunał, motyw 14 decyzji ramowej 2008/675 ma dwojakie znaczenie. Po pierwsze, potwierdza on, że przypadki wymierzania kary łącznej nie są jako takie wyłączone z zakresu stosowania tej decyzji ramowej. Po drugie, z motywu tego można wywieść, że orzeczenie kary łącznej może naruszyć uprzedni wyrok skazujący lub jego wykonanie w dwóch sytuacjach, mianowicie, z jednej strony, gdy pierwszy wyrok skazujący nie został jeszcze wykonany lub, z drugiej strony, gdy wykonanie pierwszego wyroku skazującego nie zostało przekazane drugiemu państwu członkowskiemu. Jeśli bowiem karę nadal należy odbyć w innym państwie członkowskim, orzeczenie przewidujące połączenie kar naruszyłoby wykonanie uprzedniego wyroku skazującego wydanego przez sąd tego innego państwa członkowskiego.

80. Natomiast uprzedni wyrok skazujący ani jego wykonanie nie zostają co do zasady naruszone, gdy ten wyrok skazujący został już wykonany. W takiej bowiem sytuacji prawo skazującego państwa członkowskiego do wykonania kary orzeczonej przez jego własne sądy na warunkach przewidzianych w jego prawie krajowym nie zostaje naruszone nawet w przypadku, gdy inne państwo członkowskie ma w toku nowego postępowania karnego uwzględnić ten wyrok skazujący w ramach wykonywania swojej władzy sądowniczej.

81. W braku warunku, zgodnie z którym wyrok skazujący zapadły w państwie członkowskim winien zostać w całości wykonany, połączenie kar orzeczone w innym państwie członkowskim mogłoby być wiążące dla organów i sądów państwa skazującego w odniesieniu do wykonania kar w nim orzeczonych, a co za tym idzie naruszać prawo tego państwa do zapewnienia wykonania na jego terytorium kar orzeczonych przez jego sądy krajowe. Połączenie kar skutkowałoby zatem naruszeniem wykonania takich kar, czemu stoi na przeszkodzie art. 3 ust. 3 decyzji ramowej 2008/675 w związku z motywem 14 tej decyzji ramowej.

82. Przy tym nawet w sytuacji, gdy wyrok skazujący wydany uprzednio w państwie członkowskim został już wykonany, sąd innego państwa członkowskiego, uwzględniając taki wyrok skazujący, „nie może […] zrewidować i zmienić zasad wykonania" tego wyroku [32]. Domniemanie nienaruszania wcześniejszego wyroku skazującego ani jego wykonania może zatem zostać obalone, jeśli uwzględnienie tego wyroku skazującego prowadzi w konkretnym przypadku do podważenia tego, co zostało orzeczone w pierwszym państwie członkowskim.

32 Zobacz wyrok Beshkov (pkt 46). Sąd krajowy drugiego państwa członkowskiego nie może więc odwołać warunkowego zawieszenia wykonania kary wymierzonej w wyroku skazującym wydanym uprzednio w innym państwie członkowskim i już wykonanej poprzez przekształcenie jej w bezwzględną karę pozbawienia wolności.

83. Z tych samych powodów, które dotyczą przypadku uwzględnienia już wykonanego uprzedniego wyroku skazującego, nie zachodzi co do zasady naruszenie uprzedniego wyroku skazującego ani jego wykonania, w sytuacji gdy wykonanie tego wyroku skazującego przekazano z państwa skazującego do innego państwa członkowskiego zgodnie z przepisami przewidzianymi w decyzji ramowej 2008/909. W tej sytuacji bowiem to pierwsze państwo członkowskie postanowiło przekazać wykonanie wyroku skazującego drugiemu państwu członkowskiemu, ponieważ uzyskało ono, zgodnie z tym, co przewidziano w art. 4 ust. 2 tej decyzji ramowej, pewność, że wykonanie kary w drugim państwie członkowskim „będzie miało na celu ułatwienie resocjalizacji osoby skazanej". Jeśli skazujące państwo członkowskie wyraziło zgodę na przekazanie wykonania kary, to nie zostało naruszone jego prawo do wykonania na jego terytorium na warunkach przewidzianych w jego prawie krajowym wyroku skazującego pochodzącego od jego sądów krajowych.

84. Z art. 3 ust. 3 decyzji ramowej 2008/675 w świetle motywu 14 tej decyzji ramowej wyciągam wniosek, że w przypadku gdy uprzedni wyrok skazujący został już wykonany lub jego wykonanie zostało przekazane do państwa członkowskiego, którego sąd rozważa wydanie wyroku orzekającego karę łączną, określenie tej kary łącznej nie może samo w sobie naruszyć takiego uprzedniego wyroku skazującego ani jego wykonania. Z art. 3 ust. 3 tej decyzji ramowej nie można zatem wywieść zasadniczego zakazu wydania przez sąd krajowy, przed którym toczy się nowe postępowanie karne, wyroku łącznego uwzględniającego uprzedni wyrok skazujący wydany przez sąd innego państwa członkowskiego.

85. Po przyjęciu takiego założenia wydanie orzeczenia umożliwiającego przyznanie uprzedniemu wyrokowi skazującemu zapadłemu w innym państwie członkowskim skutków prawnych równoważnych skutkom wiążącym się z uprzednim wyrokiem skazującym wydanym przez sąd państwa członkowskiego, w którym orzeczenie to ma zostać wydane, takiego jak orzeczenie, o którym mowa w art. 13 decyzji ramowej 2008/675, wymaga indywidualnego badania w świetle okoliczności konkretnej sytuacji [33].

86. Gdy sąd, przed którym toczy się nowe postępowanie, ma ustalić zgodnie ze swoim prawem krajowym i zasadą równoważności przewidzianą w art. 3 ust. 1 tej decyzji ramowej karę łączną, jaką należy przyjąć na podstawie wyroków skazujących zapadłych w kilku państwach członkowskich, należy do niego zbadanie, czy orzeczenie takiej kary łącznej może naruszyć wcześniejszy wyrok skazujący wydany w innym państwie członkowskim, czy też nie. Badanie to należy przeprowadzić indywidualnie w celu poszanowania zasady nieingerencji przewidzianej w art. 3 ust. 3 wspomnianej decyzji ramowej.

87. W sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym nie wydaje mi się, aby postępowanie zmierzające do orzeczenia kary łącznej naruszało wykonanie kary orzeczonej pierwotnie w Niemczech.

88. Pragnę przypomnieć w tym względzie, że jak wynika z postanowienia odsyłającego, wyrok Landgericht Lüneburg (sądu krajowego w Lüneburgu) z dnia 15 lutego 2017 r. został przejęty do wykonania w Polsce postanowieniem Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 12 stycznia 2018 r. W tym postanowieniu wskazano kwalifikację prawną czynów według prawa polskiego oraz określono, że wykonaniu podlega kara łączna pięciu lat i trzech miesięcy pozbawienia wolności. Chodzi o karę identyczną co do czasu trwania z karą orzeczoną w wyroku Landgericht Lüneburg (sądu krajowego w Lüneburgu).

89. To zatem kara pozbawienia wolności, taka jaka została orzeczona w wyroku Landgericht Lüneburg (sądu krajowego w Lüneburgu), zostanie wykonana w Polsce. Jak wyjaśnia sąd odsyłający, wniosek o wydanie wyroku łącznego zmierza do tego, aby wyrok ów, obejmujący karę pozbawienia wolności w wysokości pięciu lat i trzech miesięcy, wydano zgodnie z zasadą pełnej absorpcji. Taka absorpcja nie

33 Zobacz wyrok z dnia 5 lipca 2018 r., Lada (C-390/16, EU:C:2018:532, pkt 45).

narusza wyroku wydanego przez Landgericht Lüneburg (sąd krajowy w Lüneburgu), ponieważ wymierzona kara ma zostać w całości wykonana w Polsce. Okoliczność, że ta kara zostanie wykonana jednocześnie z inną karą wymierzoną przez sąd polski, nie narusza sama w sobie treści i skuteczności wyroku wydanego przez Landgericht Lüneburg (sąd krajowy w Lüneburgu).

90. Wydanie wyroku łącznego obejmującego karę orzeczoną przez Sąd Okręgowy w Gdańsku w dniu 24 lutego 2010 r. i karę orzeczoną przez Landgericht Lüneburg (sąd krajowy w Lüneburgu), skoro dokonuje on absorpcji tej ostatniej kary bez jej naruszania, nie stoi zatem moim zdaniem w sprzeczności z przepisami przewidzianymi w decyzji ramowej 2008/675.

91. Jednakże postępowanie o wydanie wyroku łącznego, by mogło być zgodne z art. 3 ust. 3 decyzji ramowej 2008/675, nie może skutkować usunięciem uprzedniego wyroku skazującego, tak aby jego istnienie i jego integralność zostały zachowane. Łączenie kar winno bowiem skutkować nie zniesieniem samego istnienia łączonych kar, ich autonomii i ich skutków prawnych, ale decyzją, że ich wykonanie nastąpi jednocześnie z wykonaniem kary najsurowszej. Wynika z tego, że gdyby kara absorbująca przestała istnieć, to kara absorbowana powinna móc nadal być wykonywana w kształcie, w jakim została orzeczona.

92. Reasumując: postępowanie o wydanie wyroku łącznego, by mogło być zgodne z art. 3 ust. 3 decyzji ramowej 2008/675, winno respektować integralność zagranicznego orzeczenia i zachować suwerenność sądu, który je wydał, bez naruszania powagi rzeczy osądzonej takiego zagranicznej orzeczenia [34]. W tym względzie wyrok łączny naruszałby wyrok skazujący wydany przez sąd innego państwa członkowskiego, gdyby prowadził do orzeczenia kary łącznej niższej niż pierwotna kara wynikająca z takiego wyroku, co byłoby sprzeczne z tym, co przewidziano w tym przepisie [35].

93. Rząd czeski podnosi, że wydanie wyroku łącznego obejmującego uprzedni wyrok skazujący wydany w innym państwie członkowskim nieuchronnie stanowi naruszenie takiego wyroku skazującego. Według tego państwa członkowskiego wyrok taki wymaga bowiem ze swej istoty zniesienia pierwotnego wyroku, cofnięcia skutków wynikających z uprzedniego wyroku skazującego i ich absorpcji przez wymierzoną nową karę łączną.

94. W tym samym duchu rząd polski wskazuje, że istotą wyroku łącznego jest właśnie to, iż jego wydanie skutkuje uchyleniem wyroków podlegających łączeniu w ramach tego wyroku. Zdaniem tego państwa członkowskiego oznacza to, że wyroki skazujące na kary podlegające łączeniu w ramach wyroku łącznego przestają istnieć w obrocie prawnym, czego wprost zakazuje art. 3 ust. 3 decyzji ramowej 2008/675.

95. W obliczu tych twierdzeń do sądu odsyłającego należy sprawdzenie, czy wydanie wyroku łącznego skutkuje uchyleniem uprzedniego wyroku skazującego w rozumieniu art. 3 ust. 3 decyzji ramowej 2008/675.

96. Z powyższych rozważań wyprowadzam wniosek, iż art. 3 ust. 3 decyzji ramowej 2008/675 w świetle motywu 14 tej decyzji ramowej należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on co do zasady na przeszkodzie temu, by sąd państwa członkowskiego uwzględnił w toku nowego postępowania karnego stanowiącego postępowanie o wydanie wyroku łącznego, takiego jak postępowanie główne, uprzedni wyrok skazujący wydany przez sąd innego państwa członkowskiego, przekazany do wykonania w państwie członkowskim, w którym toczy się to postępowanie, zgodnie z przepisami przewidzianymi w decyzji ramowej 2008/909. Do sądu, przed którym toczy się postępowanie o wydanie wyroku łącznego, należy natomiast sprawdzenie w ramach badania indywidualnego przypadku, w zależności

34 Zobacz opinia rzecznika generalnego Y. Bota w sprawie Beshkov (C-171/16, EU:C:2017:386, pkt 70).

35 Skoro represja za niektóre przestępstwa jest mniej lub bardziej surowa w różnych państwach członkowskich, postępowanie o wydanie wyroku łącznego nie może prowadzić do zastąpienia polityką karną państwa członkowskiego, w którym to postępowanie się toczy, polityki karnej państwa członkowskiego, w którym wydano uprzedni wyrok skazujący.

od konkretnej sytuacji, czy takie postępowanie nie skutkuje naruszeniem, uchyleniem lub rewizją w państwie członkowskim, w którym toczy się wspomniane postępowanie, tych uprzednich wyroków skazujących lub jakichkolwiek decyzji związanych z ich wykonaniem. W szczególności przeprowadzenie postępowania o wydanie wyroku łącznego nie może prowadzić ani do nałożenia kary łącznej niższej od pierwotnej kary wynikającej z wyroku skazującego wydanego przez sąd innego państwa członkowskiego, ani do uchylenia skutków tego wyroku.

97. Zgodność prowadzenia takiego postępowania o wydanie wyroku łącznego z prawem Unii wymaga jednak w kontekście takim jak rozpatrywany w niniejszej sprawie, mianowicie przekazania wykonania kary do państwa członkowskiego innego niż państwo członkowskie, w którym ją orzeczono, sprawdzenia, czy postępowanie to nie stoi w sprzeczności z przepisami przewidzianymi w decyzji ramowej 2008/909. W szczególności należy się upewnić, że respektowane są warunki i granice dostosowania takiej kary przewidziane w tej decyzji ramowej.

E. Zgodność postępowania o wydanie wyroku łącznego z decyzją ramową 2008/909

98. W tej części zbadam, czy decyzja ramowa 2008/909 nie przewiduje granic w odniesieniu do prowadzenia postępowania o wydanie wyroku łącznego, takiego jak postępowanie główne.

99. Skoro bowiem sytuacja rozpatrywana w postępowaniu głównym obejmuje przekazanie wykonania kary orzeczonej w państwie członkowskim do innego państwa członkowskiego dokonane zgodnie z tą decyzją ramową, to należy sprawdzić, czy postępowanie o wydanie wyroku łącznego jest zgodne z przepisami przewidzianymi we wspomnianej decyzji ramowej. Jest to zresztą przedmiotem drugiego pytania prejudycjalnego.

100. Nie dostrzegam w decyzji ramowej 2008/909 żadnej wskazówki co do tego, by prowadzenie w państwie wykonującym postępowania o wydanie wyroku łącznego takiego jak postępowanie główne miało być wykluczone do celów wykonania kary orzeczonej w państwie skazującym. Wprost przeciwnie, jeśli przepisy przewidziane w tej decyzji ramowej są przestrzegane i jeśli prawo państwa wykonującego to przewiduje w przypadku krajowych wyroków skazujących, przekazaniu do tego państwa członkowskiego wykonania kary orzeczonej w innym państwie członkowskim powinno towarzyszyć całkowite i pełne wdrożenie obowiązku uwzględnienia tej kary w ramach postępowania o wydanie wyroku łącznego w państwie wykonującym.

101. W odróżnieniu do decyzji ramowej 2008/675, której celem, jak wskazano w motywie 6 tej decyzji ramowej, nie jest wykonywanie w jednym państwie członkowskim orzeczeń sądowych wydanych w innych państwach członkowskich, decyzja ramowa 2008/909 przewiduje, że kompetencja dotycząca wykonania kary orzeczonej w jednym państwie członkowskim zostaje przekazana do innego państwa członkowskiego.

102. Ta decyzja ramowa, jak wynika z jej motywu 2, zmierza do wprowadzenia w życie zasady wzajemnego uznawania orzeczeń w sprawach karnych. Zgodnie z tą zasadą, w razie gdy organ sądowy danego państwa członkowskiego wydaje orzeczenie zgodnie z prawem tego państwa, orzeczenie to jest całkowicie i bezpośrednio skuteczne w całej Unii, w związku z czym właściwe organy wszystkich pozostałych państw członkowskich są zobowiązane do współpracy przy jego wykonywaniu, tak jakby zostało ono wydane przez organ sądowy ich własnego państwa.

103. Z art. 3 ust. 1 wspomnianej decyzji ramowej wynika, że określa ona zasady, zgodnie z którymi państwo członkowskie uznaje wyrok i wykonuje karę orzeczoną przez sąd innego państwa członkowskiego, aby ułatwić resocjalizację osoby skazanej.

104. Z tego punktu widzenia, jak wyjaśniono w art. 8 ust. 1 decyzji ramowej 2008/909, właściwy organ państwa wykonującego uznaje wyrok przekazany mu przez właściwy organ państwa wydającego i niezwłocznie przyjmuje wszelkie niezbędne środki w celu wykonania kary, której czas trwania i rodzaj odpowiadają czasowi trwania i rodzajowi przewidzianym w wyroku wydanym w państwie wydającym [36]. Zasada wzajemnego uznawania sprzeciwia się więc co do zasady temu, aby wykonujący organ sądowy dokonał dostosowania kary orzeczonej przez wydający organ sądowy, i to nawet gdyby stosowanie prawa państwa wykonującego prowadziło do orzeczenia kary o innym wymiarze lub innego rodzaju. Jak Komisja wskazała w swoim sprawozdaniu z postępów we wdrażaniu decyzji ramowej 2008/909, „[j]ako że decyzje ramowe oparte są na zasadzie wzajemnego zaufania do systemów prawnych innych państw członkowskich, decyzja podjęta przez sędziego w państwie wydającym powinna być respektowana i w zasadzie nie powinno się jej weryfikować ani dostosowywać” [37].

105. Zasada ta nie jest jednak bezwzględna. W art. 8 ust. 2–4 decyzji ramowej 2008/909 przewidziano bowiem rygorystyczne warunki dostosowania przez właściwy organ państwa wykonującego kary orzeczonej w państwie wydającym. Warunki te stanowią jedyne odstępstwa od zasadniczego obowiązku ciążącego na tym organie na mocy art. 8 ust. 1 tej decyzji ramowej [38].

106. W szczególności w art. 8 ust. 2 decyzji ramowej 2008/909 dopuszczono pod pewnymi warunkami, aby właściwy organ państwa wykonującego dostosował karę orzeczoną w państwie wydającym, jeśli czas jej trwania jest niezgodny z prawem państwa wykonującego. Organ ten może bowiem podjąć decyzję o dostosowaniu takiej kary jedynie w przypadku, gdy kara ta przekracza maksymalny wymiar kary przewidziany w prawie krajowym tego państwa za przestępstwa podobne do tego, za które dana osoba została skazana. Dostosowana kara nie może być łagodniejsza niż maksymalny wymiar kary przewidziany za podobne przestępstwa w prawie państwa wykonującego. Co więcej, w sytuacji gdy kara orzeczona w państwie wydającym jest ze względu na jej rodzaj niezgodna z prawem państwa wykonującego, art. 8 ust. 3 tej decyzji ramowej dozwala także, aby właściwy organ tego ostatniego państwa dostosował karę do rodzaju kary lub środka przewidzianego za podobne przestępstwa zgodnie z prawem tego państwa, pod warunkiem że dostosowana kara odpowiada możliwie najściślej karze orzeczonej w państwie wydającym. Nie może ona zostać zastąpiona karą pieniężną. W każdym razie w art. 8 ust. 4 wspomnianej decyzji ramowej wyjaśniono, że dostosowanie kary nie może spowodować zaostrzenia kary orzeczonej w państwie wydającym pod względem rodzaju lub czasu trwania. Wreszcie, na mocy art. 12 ust. 1 i art. 21 lit. e) decyzji ramowej 2008/909, o wszelkich orzeczeniach o dostosowaniu kary wydanych zgodnie z art. 8 ust. 2 lub 3 tej decyzji ramowej należy poinformować na piśmie właściwy organ państwa wydającego.

107. W niniejszej sprawie, jak już wcześniej wskazałem, to właśnie kara pozbawienia wolności w wymiarze pięciu lat i trzech miesięcy, w kształcie orzeczonym w wyroku Landgericht Lüneburg (sądu krajowego w Lüneburgu), zostanie wykonana w Polsce. Z akt sprawy przedłożonych Trybunałowi nie wynika, że karę orzeczoną w tym wyroku należy dostosować zgodnie z art. 8 ust. 2 lub 3 decyzji ramowej 2008/909, aby mogła ona zostać wykonana w Polsce.

108. Moim zdaniem wydania wyroku łącznego nie można zrównać z „dostosowaniem” przez właściwy organ państwa wykonującego kary orzeczonej w państwie wydającym w rozumieniu art. 8 ust. 2–4 decyzji ramowej 2008/909. „Dostosowanie” w rozumieniu tego przepisu ma bowiem ściśle określony cel, polegający na umożliwieniu wykonania danej kary na terytorium państwa wykonującego poprzez

36 Zobacz podobnie wyroki: z dnia 8 listopada 2016 r., Ognyanov (C-554/14, EU:C:2016:835, pkt 36); z dnia 11 stycznia 2017 r., Grundza (C-289/15, EU:C:2017:4, pkt 42).

37 Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lutego 2014 r. z postępów we wdrażaniu przez państwa członkowskie decyzji ramowych 2008/909/WSiSW, 2008/947/WSiSW oraz 2009/829/WSiSW w sprawie wzajemnego uznawania wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności lub inny środek polegający na pozbawieniu wolności, na karę w zawieszeniu albo kary alternatywne oraz na środki nadzoru stanowiące alternatywę dla tymczasowego aresztowania [COM(2014) 57 final, s. 8].

38 Jak wskazuje Komisja w swoim sprawozdaniu przywołanym w poprzednim przypisie, „[w]ażne jest znalezienie równowagi między poszanowaniem pierwotnie wydanego wyroku a tradycją prawną państw członkowskich, tak aby nie powstały konflikty, które mogłyby mieć negatywny wpływ na funkcjonowanie decyzji ramowych” (s. 8).

uczynienie jej zgodną z prawem krajowym tego państwa. Natomiast postępowanie o wydanie wyroku łącznego w kontekście takim jak rozpatrywany w postępowaniu głównym ma zupełnie inny przedmiot, mianowicie ustalenie, czy do celów wykonania kilku kar wynikających z odrębnych postępowań kary te będą wykonywane kumulatywnie, czy jednocześnie, z zapewnieniem poszanowania zasad proporcjonalności i indywidualizacji kary na etapie jej wykonania.

109. Nie można zatem utrzymywać, że skoro art. 8 decyzji ramowej 2008/909 nie zawiera odstępstwa dotyczącego prowadzenia postępowania o wydanie wyroku łącznego takiego jak postępowanie główne, to wynika z tego, że prowadzenie takiego postępowania jest sprzeczne z tym przepisem.

110. Wyjaśniwszy powyższe, należy zaznaczyć, że prowadzenie postępowania o wydanie wyroku łącznego w sytuacji, w której wykonanie kary przekazano do innego państwa członkowskiego zgodnie z przepisami tej decyzji ramowej, podlega wymogowi poszanowania „ciążącego co do zasady na [właściwym organie państwa wykonującego] obowiązku uznania przekazanego mu wyroku i wykonania kary, której czas trwania i rodzaj odpowiadają czasowi trwania i rodzajowi przewidzianym w wyroku wydanym w […] państwie wydającym”[39]. Dlatego też dostosowanie czasu trwania i rodzaju pierwotnej kary będącej przedmiotem postępowania o wydanie wyroku łącznego byłoby w razie potrzeby możliwe jedynie w rygorystycznych granicach przewidzianych w art. 8 ust. 2–4 wspomnianej decyzji ramowej. Pragnę wskazać w tym względzie, że nawet jeśli nie jest to przedmiotem postępowania o wydanie wyroku łącznego, możliwe jest, że przed wydaniem takiego wyroku czas trwania i rodzaj pierwotnej kary orzeczonej w innym państwie członkowskim należało będzie dostosować zgodnie z art. 8 ust. 2–4 tej decyzji ramowej, aby móc ją rzeczywiście wykonać w państwie wykonującym. W takiej sytuacji to karę będącą wynikiem takiego dostosowania należało będzie następnie, po zakończeniu postępowania o wydanie wyroku łącznego, wykonać w sposób wspólny i jednoczesny z inną w ramach kary łącznej.

111. Nie wydaje mi się, aby art. 17 decyzji ramowej 2008/909 miał wpływ na zgodność postępowania o wydanie wyroku łącznego z tą decyzją ramową. Przepis ten, w którego ust. 1 wyjaśniono, że wykonanie kary podlega prawu państwa wykonującego, ustanawia zasady mające zastosowanie do wykonania kary po przekazaniu osoby skazanej właściwemu organowi tego państwa[40]. Chodzi o środki, które powinny zagwarantować materialne wykonanie kary i zapewnić resocjalizację skazanej osoby[41]. Jak wskazałem powyżej i jak wynika z wyroku z dnia 10 sierpnia 2017 r., Zdziaszek[42], środki te, które dotyczą trybu wykonania kar, należy odróżnić od środków, które zmieniając wymiar orzeczonej kary lub orzeczonych kar, odnoszą się do określenia wysokości kar. Skoro postępowanie o wydanie wyroku łącznego należy do tej ostatniej kategorii, nie jest ono objęte art. 17 decyzji ramowej 2008/909, który odnosi się do środków dotyczących trybu wykonywania kar. W tym względzie okoliczność, że postępowanie o wydanie wyroku łącznego toczy się na etapie odnoszącym się do wykonywania kar, nie zmienia samego przedmiotu tego postępowania, którym jest ponowne ustalenie wymiaru wcześniej orzeczonych kar pozbawienia wolności[43].

112. Nie wydaje mi się również, aby art. 19 decyzji ramowej 2008/909 miał wpływ na zgodność postępowania o wydanie wyroku łącznego z tą decyzją ramową. Z art. 19 ust. 1 wspomnianej decyzji ramowej wynika bowiem, że „[p]aństwo wydające oraz państwo wykonujące mogą postanowić o amnestii lub zastosować ułaskawienie”. Amnestia lub ułaskawienie skutkują zaś zakończeniem

39 Zobacz wyrok z dnia 8 listopada 2016 r., Ognyanov (C-554/14, EU:C:2016:835, pkt 36).

40 Zobacz wyrok z dnia 8 listopada 2016 r., Ognyanov (C-554/14, EU:C:2016:835, pkt 39).

41 W pkt 72 opinii w sprawie Ognyanov (C-554/14, EU:C:2016:319) rzecznik generalny Y. Bot wyjaśnił, że w tym kontekście właściwe organy sądowe mają za zadanie określenie zasad dotyczących przebiegu odbywania kary i jej organizacji, decydując, na przykład, o odbywaniu kary poza zakładem karnym, przepustkach, pracy lub kształceniu poza zakładem karnym, podziale i zawieszeniu wykonania kary, środkach przedterminowego lub warunkowego zwolnienia lub stosowaniu nadzoru elektronicznego. Wskazał on także, że prawo karne wykonawcze obejmuje również środki, które mogą zostać wydane po zwolnieniu osoby skazanej z zakładu karnego, takie jak umieszczenie pod nadzorem sądowym lub też uczestnictwo w programach rehabilitacyjnych lub też środki służące naprawieniu krzywdy wyrządzonej ofiarom.

42 C-271/17 PPU, EU:C:2017:629.

43 Wyrok z dnia 10 sierpnia 2017 r., Zdziaszek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, pkt 90).

wykonywania kary [44], co nie stanowi ani przedmiotu, ani celu postępowania o wydanie wyroku łącznego. Co więcej, co się tyczy art. 19 ust. 2 decyzji ramowej 2008/909, zgodnie z którym „[j]edynie państwo wydające może rozstrzygać wnioski o rewizję wyroku nakładającego karę, która ma być wykonana zgodnie z [tą] decyzją ramową", wynika z niego, że państwo wykonujące nie może ani postanowić o rewizji takiego wyroku, ani przyjąć środków, które mogłyby uniemożliwić rewizję tego wyroku w państwie wydającym. Tu także ani przedmiotem, ani celem postępowania o wydanie wyroku łącznego nie jest dokonanie rewizji wyroku skazującego uwzględnianego w ramach takiego postępowania. Nie można zatem moim zdaniem z art. 19 wspomnianej decyzji ramowej wyprowadzać przez analogię żadnych wniosków co do zgodności postępowania o wydanie wyroku łącznego z tą decyzją ramową.

113. Na podstawie powyższych rozważań stwierdzam, że art. 8, art. 17 ust. 1 i art. 19 decyzji ramowej 2008/909 należy, moim zdaniem, interpretować w ten sposób, iż nie stoją one na przeszkodzie prowadzeniu w państwie członkowskim postępowania o wydanie wyroku łącznego takiego jak postępowanie główne, pod warunkiem przestrzegania ciążącego na właściwym organie państwa wykonującego zasadniczego obowiązku uznania wyroku, który został mu przekazany, i wykonania kary, której czas trwania i rodzaj odpowiadają czasowi trwania i rodzajowi kary przewidzianej w wyroku zapadłym w państwie wydającym. Dostosowanie czasu trwania i rodzaju pierwotnej kary będącej przedmiotem postępowania o wydanie wyroku łącznego byłoby w razie potrzeby możliwe przed wydaniem takiego wyroku wyłącznie w rygorystycznych granicach przewidzianych w art. 8 ust. 2–4 tej decyzji ramowej.

114. Po przeprowadzeniu tych rozważań dotyczących decyzji ramowych 2008/675 i 2008/909 dochodzę do wniosku, że – z zastrzeżeniem wyżej wskazanych warunków i granic – owe decyzje ramowe nie stoją co do zasady na przeszkodzie prowadzeniu w państwie członkowskim postępowania o wydanie wyroku łącznego w sytuacji przekazania do tego państwa członkowskiego wykonania kary orzeczonej w innym państwie członkowskim.

115. Przeciwne rozwiązanie, jak słusznie wskazały sąd odsyłający i rząd węgierski, pociągałoby za sobą nieuzasadnioną różnicę w traktowaniu osób, które zostały skazane na kilka kar w jednym państwie członkowskim, i osób, które zostały na nie skazane w kilku państwach członkowskich, w razie gdy w obu tych przypadkach kary te są wykonywane w tym samym państwie członkowskim.

116. Osoby skazane na kary pozbawienia wolności w Polsce mogłyby bowiem korzystać z postępowania o wydanie wyroku łącznego, podczas gdy osoby skazane na takie kary nie tylko w Polsce, ale także w innych państwach członkowskich, podlegałyby zasadzie zwykłej kumulacji kar.

117. Wydaje mi się, że wyłączenie stosowania zasad proporcjonalności i indywidualizacji kary jedynie na podstawie miejsca, w którym wydano wyrok, stoi w sprzeczności z budową przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, opartej na zasadzie wzajemnego uznawania i wzajemnego zaufania między państwami członkowskimi.

118. I odwrotnie, skoro w prawie polskim jest przewidziane postępowanie o wydanie wyroku łącznego, prowadzenie takiego postępowania w celu włączenia do kary łącznej kary orzeczonej w innym państwie członkowskim wpisuje się w pełni w cele, do których zmierzają decyzje ramowe 2008/675 i 2008/909. Skorzystanie przez sąd, przed którym toczy się nowe postępowanie o wydanie wyroku łącznego, z jego uprawnień ocennych prowadzi do lepszej indywidualizacji kary na etapie jej wykonywania, łączącej jednocześnie uwzględnienie uprzedniej karalności skazanej osoby z resocjalizacyjną funkcją kary.

44 Zobacz w tym względzie art. 21 lit. f) decyzji ramowej 2008/909, który odnosi się do „wszelkich decyzj[i] o niewykonywaniu kary z powodów, o których mowa w art. 19 ust. 1 [tej decyzji ramowej]".

Sprzeczna z tymi celami, a także z zasadą wzajemnego uznawania byłaby sytuacja, w której osoby skazane, które w celu ułatwienia resocjalizacji odbywają swe kary w państwie swojego pochodzenia, nie mogłyby skorzystać z postępowania umożliwiającego wspólne i jednoczesne wykonanie kilku kar z tego tylko powodu, że kary te zostały orzeczone przez sądy karne kilku państw członkowskich.

119. W konsekwencji w razie poszanowania gwarancji przy wdrażaniu tych dwóch decyzji ramowych, mianowicie utrzymania integralności zagranicznego wyroku i zachowania suwerenności sądu, który go wydał[45], należy uprzywilejować rozwiązanie polegające na przyznaniu pełnej skuteczności nowoczesnej funkcji kary, uwzględniając na etapie jej wykonywania uprzednią karalność osoby skazanej, tak aby zapewnić skuteczne karanie, przy jednoczesnym poszanowaniu zasady proporcjonalności i zasady indywidualizacji kary.

120. Jak już wskazałem, z materiałów, którymi dysponuje Trybunał, wydaje się wynikać, że prawo polskie uniemożliwia uwzględnienie w ramach postępowania o wydanie wyroku łącznego wyroku skazującego wydanego w innym państwie członkowskim. Jeśli sąd odsyłający potwierdzi to ustalenie, do niego należało będzie wyeliminowanie tej przeszkody, zgodnie ze wskazówkami dostarczonymi przez Trybunał w wyroku z dnia 24 czerwca 2019 r., Popławski[46], a więc poprzez uczynienie wszystkiego, co leży w jego kompetencjach, dla dokonania wykładni prawa krajowego zgodnie z tym, czego wymagają przepisy przewidziane w decyzjach ramowych 2008/675 i 2008/909.

V. Wnioski

121. Biorąc pod uwagę całość powyższych rozważań, sugeruję Trybunałowi udzielenie na pytania prejudycjalne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Gdańsku (Polska) następujących odpowiedzi:

1) Artykuł 3 ust. 3 decyzji ramowej Rady 2008/675/WSiSW z dnia 24 lipca 2008 r. w sprawie uwzględniania w nowym postępowaniu karnym wyroków skazujących zapadłych w państwach członkowskich Unii Europejskiej w świetle motywu 14 tej decyzji ramowej należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on co do zasady na przeszkodzie temu, by sąd państwa członkowskiego uwzględnił w toku nowego postępowania karnego stanowiącego postępowanie o wydanie wyroku łącznego, takiego jak postępowanie główne, uprzedni wyrok skazujący wydany przez sąd innego państwa członkowskiego, przekazany do wykonania w państwie członkowskim, w którym toczy się to postępowanie, zgodnie z przepisami przewidzianymi w decyzji ramowej Rady 2008/909/WSiSW z dnia 27 listopada 2008 r. o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania do wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności lub inny środek polegający na pozbawieniu wolności – w celu wykonania tych wyroków w Unii Europejskiej, zmienionej decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r. Do sądu, przed którym toczy się postępowanie o wydanie wyroku łącznego, należy natomiast sprawdzenie w ramach badania indywidualnego przypadku, w zależności od konkretnej sytuacji, że postępowanie to nie skutkuje naruszeniem, uchyleniem lub rewizją w państwie członkowskim, w którym toczy się wspomniane postępowanie, tych uprzednich wyroków skazujących lub jakichkolwiek decyzji związanych z ich wykonaniem. W szczególności przeprowadzenie postępowania o wydanie wyroku łącznego nie może prowadzić ani do nałożenia kary łącznej niższej od pierwotnej kary wynikającej z wyroku skazującego wydanego przez sąd innego państwa członkowskiego, ani do uchylenia skutków tego wyroku.

2) Artykuł 8, art. 17 ust. 1 i art. 19 decyzji ramowej 2008/909, zmienionej decyzją ramową 2009/299, należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie prowadzeniu w państwie członkowskim postępowania o wydanie wyroku łącznego takiego jak postępowanie główne, pod warunkiem przestrzegania ciążącego na właściwym organie wykonującego państwa członkowskiego zasadniczego obowiązku uznania wyroku, który został mu przekazany, i wykonania kary, której czas

45 Zobacz opinia rzecznika generalnego Y. Bota w sprawie Beshkov (C-171/16, EU:C:2017:386, pkt 70).
46 C-573/17, EU:C:2019:530.

trwania i rodzaj odpowiadają czasowi trwania i rodzajowi kary przewidzianej w wyroku zapadłym w wydającym państwie członkowskim. Dostosowanie czasu trwania i rodzaju pierwotnej kary będącej przedmiotem postępowania o wydanie wyroku łącznego byłoby w razie potrzeby możliwe przed wydaniem takiego wyroku wyłącznie w rygorystycznych granicach przewidzianych w art. 8 ust. 2–4 tej decyzji ramowej.